

FRIES MOZAIEK

‘DE HEEMTUIN GROEIT ALS HET WARE DE WIJK IN’

‘Bilgaard is meer dan een woestijn van beton, maar je moet het zien’

Door Jan Dijkma

ALS DE ENE GIDS alle eigenschappen van het plantje uit de doeken doet, kijkt de andere met een tevreden glimlach toe - net als de toehoorders genietend van de razend knap in elkaar stekende natuur. Ruurd Span en Sjoerd Riddersma, respectievelijk medewerker van de gemeentelijke plantsoendienst en gepensioneerd provinciaal ambtenaar. Zaterdag lieten zij vijftien Leeuwarders tijdens een wandeling mee genieten van hun liefde voor al wat groeit en bloeit, zelfs tussen en nabij het beton van de wijk Bilgaard.

„Het gaat ons om een stukje welbevinden van de inwoners van deze wijk. We kunnen laten zien, dat Bilgaard meer is dan een woestijn van beton. Ook hier leeft en groeit van alles. Maar je moet het wel zien”, verduidelijkt Riddersma al meteen bij de voordeur van wijkcentrum De Regenboog het doel van de wandeling. Zelf

heeft hij bij het parkeren van zijn rijwiel al weer een ontdekking gedaan: op het muurtje achter de fietsenrekken groeien muurleuwenbekjes.

Enthousiast over dit fenomeen in de tuin naar ontwerp van Louis le Roy leidt Riddersma de vijftien, voornamelijk oudere, wijkbewo-

ners meteen bij de start van de wandeling naar het muurtje. „Het muurleuwenbekje was vroeger veel tegen de walmuren van de stadgrachten te vinden”, doceert Span. Hij zegt een beetje jaloers te zijn, omdat pogingen de plant te enten in de heemtuin bij Bilgaard tot nu toe zijn mislukt. Span is beheerder van de langgerekte, wildbegroeide tuin ten noorden van de wijk. In de stad is het muurleuwenbekje geheel verdwenen, omdat het huidige cement weinig kalk meer bevat. En daar houdt de plant nu juist van.

★ Kramsvogel

„We hebben het plan opgevat samen alle muurplanten in Leeuwarden te inventariseren”, vult

Riddersma aan. „Dat is een hele klus, maar loont de moeite.” Op zijn borst hangen aan koorden een verrekijker en een loep, meteen voor het grijpen. Zijn tas bevat voor de broodnodige documentatie een voorraadje natuurgidsen. Om zelf iets op te zoeken, maar ook om de prentjes te tonen. Dat komt even later goed van pas. „Terwijl jullie stonden te kijken, hoorde ik net een kramsvogel voorbij komen”, zegt hij. Niet te verwarren met een merel of lijster. Het verschil kan hij aan de hand van een afbeelding tonen.

Het gezelschap is dan inmiddels aangekomen bij de heemtuin. Onderweg is dan al uitvoerig aandacht besteed aan een bosje witte klaver onder een boom in het trottoir op de Hoodollen. Dat gewas laat de gemeente tegenwoordig bewust op die plaatsen groeien, omdat de bodem daardoor voldoende lucht blijft bevatten. „Goh, en ik dacht nog wel dat de gemeente dat spul er nodig weg moest halen”, zegt een van de wandelaars.

De heemtuin is bij uitstek het domein van Span, de beheerder van dit gebiedje. Maar ook Riddersma is er geregeld te vinden. Beiden hebben een opleiding tot natuurgids gevolgd en ze vullen elkaar in hun kennis geregeld aan. Snel gaat de wandeling dan ook niet. Om de paar stappen valt er wel iets over de eigenschappen van een plant te zeggen. In het geplande tijdsbestek van een uur - kort gehouden voor mensen, die niet meer zo best ter been zijn - kan dan ook niet het volledige programma worden afgewerkt. „Soms wijst Span mij op iets en soms kan ik hem wat vertellen”, zegt de 63-jarige ex-ambtenaar.

★ Gaatjes

Zo kon hij laatst achterhalen waarom veel van de bereklauwen gaatjes vertonen. Insecten die proberen in de holle stengel te overwinteren, worden er uitgepikt door mezen. Riddersma weet te vertellen hoe de vogels hun prooi opsporen. „Soms sta ik hier wel eens een tijdje doodstil, om alle geluiden te kunnen opvangen.

★ Over de begroeiing op het muurtje bij wijkcentrum De Regenboog hebben Riddersma (links) en Span (rechts) meteen al heel wat te vertellen. Foto's LC: Paul Janssen

Laatst hoorde ik steeds een getik. Mezen tikten tegen de stengels, om er achter te komen waar ze moeten zijn. Als het dof klinkt, zit er op die plaats een insect in de stengel”, verklaart hij. Zijn toehoorders verzuchten voor de zoveelste keer, dat de natuur toch wonderlijk goed in elkaar steekt.

Soms is het ook uitkijken geblazen. In de 'ruigkruidenhoek' van de heemtuin vertelt een van de wandelaarsters, dat ze laatst jam heeft getracht te maken van de vlierbessen waar Span op wijst. De jam wilde echter maar geen vaste vorm aannemen, vertelt ze. „Dat is maar goed ook”, reageert Span. In de vlierbessen zit veel looizuur, wat consumptie niet bepaald gezond maakt. Vermenging met andere bessen kan dan al veel schelen.

★ Elzenhaantje

Vele planten en plantjes glijden door de handen van Riddersma en Span, alles voorzien van een uitvoerige uitleg. Ze vertellen over de pitjes in de meidoornbes, die een vogel na consumptie van de vrucht altijd laat vallen. Over de herfsttijloos, waarvan de bloem pas uit de grond omhoog schiet als het blad reeds maanden daarvoor

het loodje heeft gelegd. Over het elzenhaantje, het kevertje dat door de staalblauwe kleur van geen vogel iets te duchten heeft. En geregeld concludeert een der toehoorders spijtig daar altijd zonder enige kennis aan te zijn voorbijgelopen.

De inwoners van Bilgaard wijzen op het natuurschoon vlak bij hun eigen deur, daar was het Span en Riddersma juist om te doen. Met hetzelfde doel schrijft de laatste in elke aflevering van de wijkkrant een stukje over de groene verworvenheden van Bilgaard. De grens tussen de wijk en de heemtuin wordt met het verstrijken der jaren vager, meent Span: „Omdat we tussen de bebouwing minder kruid weghalen, zien we in de wijk steeds meer planten uit de heemtuin opduiken. De tuin groeit als het ware de wijk in, waardoor je daar steeds meer bij betrokken raakt”.

Aan de paddestoelen kwam het gezelschap binnen de korte tijd niet toe. Maar daarover kunnen ze meer kennis opdoen tijdens de aanvullende dia-avond, die Riddersma dinsdagavond in het wijkcentrum presenteert. Ook tijdens de soortgelijke wandeling in de winter zijn er nog wel paddestoelen te bewonderen, zegt de na-

tuurlijkhebbber tijdens de terugtocht - geregeld onderbroken omdat toch nog ergens een mooi plantje staat.

SCHOOLPRAAT

Goed idee

De Burg. Drijberweg is genoemd naar de burgemeester Drijber. De burgemeester verzette zich tegen de verharding. Want toen waren er alleen nog maar zandweggetjes. Maar later ging Burgemeester Drijber weg. En toen gingen ze de weg verharderen. En toen kwamen de mensen op een heel goed idee. Ze gingen de weg Burgemeester Drijberweg noemen. (CBS Hendrik Algraschool, Hurdgaryp)

Voetballen

Lieve opa. Wei moeste voetballen en ik had twee doelpunten gemaakt en toen johannes de bal had glimlagde die en we hebe met 15-0 gewonnen. (OBS Dr. Theun de Vries, Veenwouden)

★ Het gezelschap staat stil bij een bosje klaver om een boom.